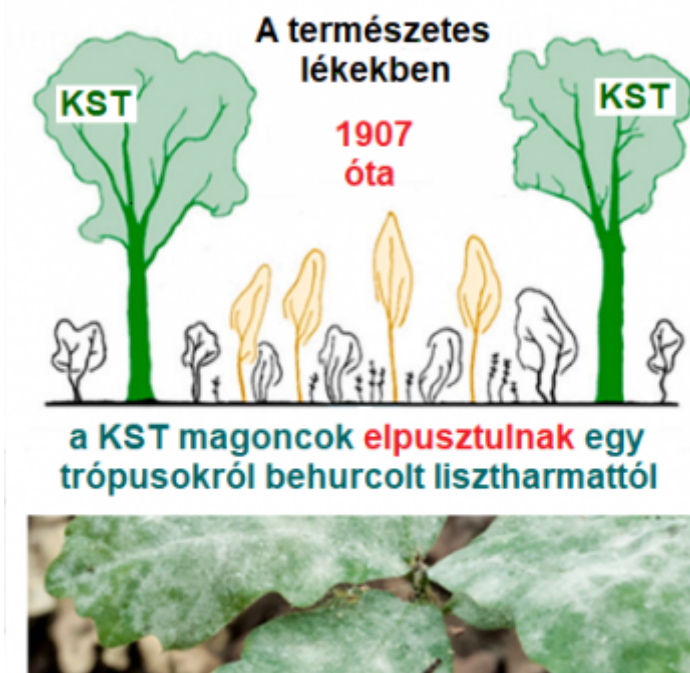

A 'járványos lisztharmat' hipotézis

2021-01-05

Hogyan lehetséges, hogy az öreg keményfaligetek fénytöbbletet biztosító természetes lékeiben megtelepedő tölgymagoncok néhány éven belül elpusztulnak? ... pedig 120 éve (és korábban) a tölgyesek még természetes regenerációval tudtak felújulni, csak a legelő jószágot kellett kizárni egy időre.

Erre keresi a választ **Demeter László** és munkatársai [oknyomozó cikke](#), amely a [Biological Conservation](#) folyóiratban jelent meg, áttekintve 130 év erdészeti, erdőtörténeti, patológiai, ökofiziológiai irodalmát, terepi tapasztalatait és összerakva, majd újraértelmezve a '[pathogen mildew hypothesis](#)'-t.

Az 1900-as évek elején ütötte fel fejét Franciaország tölgyeseiben egy új, járványos lisztharmat-betegség. 1908-ra már Anglia, Belgium, Hollandia, Svájc, Németország, Ausztria és Magyarország tölgyeseit is megfertőzte. Majd "Az 1909. évben a betegség sokkal általánosabban terjedt el. Amerre ez évben jártam ... mindenütt megtaláltam. ... a tölgyek lisztharmata hazánkban nemcsak terjedőben van, hanem máris nagyon elterjedt." számolt be tapasztalatairól Dr. Kövessi Ferencz 1910-ben.

Hosszú ideig csak feltételezések voltak a kórokozó származását illetően és csak 100 év múltán bizonyosodott be a járványt okozó *Erysiphe* fajkomplex trópusi eredete, amelyet molekuláris és filogenetikai vizsgálatokkal lehetett bizonyítani.

Az erdőgazdálkodóknak azonban hatékony és gazdaságos védekezésre volt szükségük - az elsősorban kocsányos tölgyeseket károsító - kórokozóval szemben. Ezt az akkoriban általánossá váló vágásos rendszerű tölgygazdálkodás a csemetekertek és a nagy területű mesterséges telepítések gombaölő szerekkel való permetezésével oldotta meg - erdészeti szempontból sikeresen.

Az utóbbi időkben a természetvédelem az öreg maradványerdők fenntartására és természetes felújulásának elősegítésére törekszik, ezért nem támogatja azok nagyterületű véghasználatát. Azonban a természetes regeneráció és a fiatalabb tölgygenerációk teljes hiánya egyre nagyobb kihívás elé állítja a védett keményfás ligeterdőkben folytatott tölgygazdálkodást és természetvédelmi célú erdőkezelést.

A 'járványos tölgylisztharmat' hatása különösen akkor válik pusztítóvá, amikor további kedvezőtlen körülmények (pl. termőhelyszárazodás; vadrágás, rovarrágás utáni másodlagos, zsenge hajtások fertőzése; lisztharmatnak kedvező időjárás; erős kompetíció és árnyékolás) után, vagy azokkal együtt lép fel.

Mindezek alapján, az utóbbi évtizedekben megindított, folyamatos erdőborítást célzó módszerek újbóli értékelése, újra értelmezése és fejlesztése továbbra is forró kutatási téma. Új kísérletek elindítása segítheti ennek a régi-új problémának a mélyebb megismerését és a keményfás ligeterdők eredményesebb hosszú távú fenntartását és védelmét.

Hivatkozás:

Demeter, L, ÁP Molnár, K Öllerer, Gy Csóka, A Kiš, Cs Vadász, F Horváth, Zs Molnár (2021): **Rethinking the natural regeneration failure of pedunculate oak: The pathogen mildew hypothesis**, Biological Conservation 253: 108928
<https://doi.org/10.1016/j.biocon.2020.108928>.

... és egy előadás a **Historical Ecology for the Future on-line** konferencián
<https://symposium.inrae.fr/hef2020/>

[Demeter et al.: Rethinking the natural regeneration failure ...](#)

A cikk lényegét bemutató ismertetések, továbbközlések itt jelentek meg:

[ELKH Hírek - a szerzők írása](#)

[Qubit](#)

[24.hu](#)

[ORIGO.hu](#)

[AGROTREND.hu](#)

[ForestPress](#)

[Greenfo](#)

[Index](#)

[National Geographic](#)

[Sigma - a holnap világa>](#)

Az Erdészeti Lapok 2021. július-augusztusi számának Disputa rovatában olvasható **Domokos Gergely**, nyugalmazott erdésztechnikus hozzászólása több évtizedes csemetekerti tapasztalatairól a lisztharmat elleni gombaölőszeres védekezés sikeréről. Írása csatoltan található.

[Domokos Gergely hozzászólása az 1970-es évektől alkalmazott csemetekerti védekezés tapasztalatairól](#)185.72 KB